

แนะนำหนังสือ

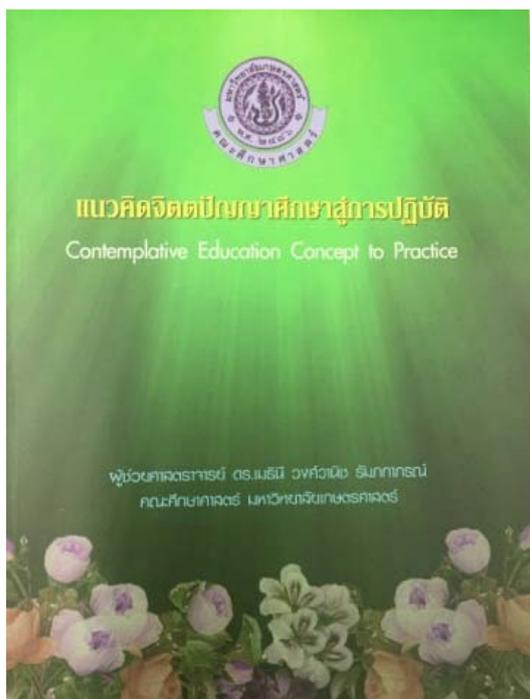
แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสู่การปฏิบัติ

Contemplative Education Concept to Practice

นายถวิล ไพรสมนต์

Tawan Paison

อธิการบดีโรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒราชบุรี และอดีตรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

จิตตปัญญาศึกษาเป็นหัวข้อการศึกษาอาจจะดูว่า
ง่ายก็ง่าย จะดูว่ายากก็ยากมาก เพราะไม่ใช่เป็นศาสตร์
อย่างวิทยาศาสตร์ทั่วไป แต่เป็นการศึกษาคุณภาพและ
จิตใจของมนุษย์เป็นสำคัญ ซึ่งการศึกษาตามนัยดังกล่าวคง
หนีไม่พ้นการศึกษาทางด้านจิตใจด้วย เพราะมนุษย์
ประกอบไปด้วยร่างกาย ซึ่งในทางกายภาพสามารถ
ตรวจสอบและค้นคว้าได้ด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย
และล้ำยุคในโลกปัจจุบันได้ แต่ในทางจิตใจยังไม่สามารถทำ
ได้ เว้นแต่จะต้องอาศัยพฤติกรรมแต่ละบุคคลมาวิเคราะห์
และเชื่อมโยง สมมติว่าคนคนนั้นมีจิตใจเป็นอย่างไร จึงเป็น
การยากที่จะให้คำตอบที่ถูกต้องว่า เป็นไปตามที่วิเคราะห์
หรือไม่ คงพูดได้แต่เพียงว่า ถ้ามีพฤติกรรมอย่างนั้นแล้ว
จิตใจของคนคนนั้นจะเป็นอย่างไร จึงเป็นเพียงการ
คาดคะเนเท่านั้น

การศึกษาเรื่องนี้เพื่อทำให้เป็นระบบคล้าย ๆ
ศาสตร์อย่างหนึ่ง จึงเป็นเรื่องที่ยากมาก เพราะเหมือนที่มี

คำพังเพยโบราณนับร้อยปี แต่ก็ยังทันสมัยใช้ได้อยู่ ซึ่งกล่าว
ว่า “จิตมนุษย์นี้ไซ้รียากแท้หยั่งถึง” และหากพูดว่าเรื่อง
ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ รวมทั้งด้านจิตใจ ได้เกิดขึ้นมา
ตั้งแต่มีโลกและมีมนุษย์แล้ว ไม่ใช่เพิ่งเกิดตอนนี้ แต่เมื่อ
ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีมากขึ้น
จนเกือบจะถึงที่สุดแล้ว กลุ่มนักคิดจึงจำเป็นต้องหันมา
ศึกษาเรื่องจิตใจของมนุษย์เพื่อหาความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมของมนุษย์เอง

ทางผู้เขียนหนังสือเล่มนี้ ซึ่งในขณะนั้น
ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธินี วงศ์วานิช
รัชมกานทรณ์ (ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์) ได้
มุ่งมาศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้ และได้นำมาเขียนเป็นเอกสาร
รูปเล่ม จัดหมวดหมู่ ให้ผู้อ่านได้อ่านเข้าใจได้ง่ายมากขึ้น
และจึงใช้เป็นประโยชน์ของการศึกษาเล่าเรียนของนิสิต
นักศึกษา และผู้ใฝ่รู้ทั่วไปอีกด้วย

ซึ่งทางผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ตอน ได้แก่
ตอนที่ 1 เกี่ยวกับแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่ประกอบด้วย
3 บท บทที่ 1 ความหมายของจิตตปัญญาศึกษา ซึ่งในบทนี้
มีจุดประสงค์ให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
ความหมายของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ที่มีทั้งคำอธิบายที่
เกิดขึ้นจากมุมมองนักคิด นักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับการจัดการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ บทที่ 2
ความเป็นมา แนวคิดและความสำคัญของจิตตปัญญาศึกษา
โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้อ่านได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
ความเป็นมาของหลักการ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับจิตต
ปัญญาศึกษา ตลอดจนทำให้เข้าใจถึงความสำคัญและความ
จำเป็นของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาที่มีต่อการจัดการศึกษา
ในการพัฒนาผู้เรียนจากผู้ไม่รู้ มาสู่ผู้รู้ และมุ่งเน้นการ
พัฒนาคุณภาพด้านในทั้งด้านจิตใจเพื่อให้เกิดปัญญา บทที่
3 เป้าหมายปรัชญาพื้นฐานของการจัดการกระบวนการเรียนรู้
ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา ผู้เขียนมีจุดประสงค์เพื่อให้
ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายและปรัชญา
พื้นฐานการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาและ
นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงผู้เรียนด้านการประพฤติ การปฏิบัติ

การดำเนินชีวิตอย่างมีสติ และมีปัญญา ได้เสนอถึงองค์ประกอบหลักการพื้นฐานที่เป็นปรัชญาตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา นอกจากนี้ทำให้ผู้อ่านเข้าใจถึงหลักการพื้นฐานของจิตตปัญญาศึกษา 7 ประการ (7 C's)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับการนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย บทที่ 4 การออกแบบและการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การเขียนเอกสารในบทนี้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาจัดการเรียนการสอนในการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่เน้นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ตามทฤษฎี Benjamin Bloom บทที่ 5 การประยุกต์ใช้แนวคิดจิตตปัญญาศึกษาในการจัดการเรียนการสอน: ผลด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัยและด้านทักษะพิสัยในบทนี้ผู้เขียนได้ดำเนินการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา และบทที่ 6 บทส่งท้าย ที่เป็นการยืนยันว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษาไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่ในทัศนะของนักคิด นักการศึกษา แต่มุมมองในหลากหลายมุมมอง หลากหลายมิติ อันมุ่งสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างคนให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ให้มีทั้งความรู้คู่คุณธรรม มีความเข้าใจในตนเอง มองเห็นความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลก อันจะนำมาสู่ภพเกิดจิตสำนึกใหม่ หรือองค์ความรู้ใหม่ของ

ผู้เรียน เพื่อนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานอย่างลึกซึ้ง นอกจากนั้นสิ่งที่น่าสนใจอย่างยิ่งและเป็นประโยชน์ต่อครู/อาจารย์ ตลอดจนนักการศึกษา ที่ผู้ที่สนใจ ทางผู้เขียนได้นำเสนอตัวอย่างงานวิจัยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก) จะช่วยให้ผู้อ่านมีความรู้ ความเข้าใจที่ชัดเจนขึ้น และมองเห็นถึงตัวอย่างจริง ๆ ที่ครูผู้สอนนำไปประยุกต์ใช้ในการทำกิจกรรมในการพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่งและคนมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

หนังสือเล่มนี้ย่อมเป็นคุณูปการไม่เฉพาะต่อการจัดการศึกษาเท่านั้น หากแต่ยังเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางรากฐานแนวคิดดังกล่าวที่จะขยายออกไปสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของสังคมและประเทศชาติ หากประสบความสำเร็จย่อมนำไปสู่ประโยชน์สุขและความมั่นคงร่มเย็นของสังคมโดยรวม

Reference

- Rumpagaporn, M.W. (2015). *Contemplative Education Concept to Practice*. Bangkok: Prigwan Graphic. [in Thai].